

การประชุมวิชาการระดับชาติ เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 8

**การเล่าเรื่องและการสื่อความหมายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ผ่านภาพยนตร์
เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิยาม” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ*****

**CINEMATIC NARRATION AND THE CONVEYANCE OF THE MEANING OF
THE TWELVE CORE THAI VALUES VIA THE NATIONAL COUNCIL
FOR PEACE AND ORDER'S "THAI NIYOM SERIES" IN HONOR
OF HIS MAJESTY, THE KING**

ปวีต ชาติน้ำเพชร*

พัน นิลพันธุ์ ภัทรไชยยันต์**

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์การเล่าเรื่องเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิยาม” 2) ศึกษาการสื่อความหมายเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิยาม” รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิยาม” ที่เกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ จำนวน 12 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า 1) การเล่าเรื่องในภาพยนตร์ ประกอบด้วย โครงเรื่อง คือ การที่ตัวละครเผชิญปัญหาหรือความขัดแย้งส่งผลให้มีการคิดหาทางออก จากนั้นเรื่องราวจะคลี่คลายไปสู่จุดจบของเรื่อง แก่นความคิดของภาพยนตร์ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนในสังคมเรื่อง ค่านิยม และคำสั่งสอนที่เป็นบรรทัดฐานของสังคมโดยมีลักษณะพฤติกรรมตัวละครที่สะท้อนความเป็นมนุษย์ทั้งด้านดีและชั่ว 2) การสื่อความหมายในภาพยนตร์หมายถึง วิธีการใช้ภาษาภาพยนตร์เพื่อการสื่อความหมาย เพื่อบอกเล่าเรื่องราว ผ่านองค์ประกอบทางภาพและเสียง พบว่า มีการใช้องค์ประกอบด้านการถ่ายภาพยนตร์ การตัดต่อ ฉาก แสง สี และเสียง เพื่อสื่อความหมายภาวะต่าง ๆ ของตัวละครที่ต้องพบเจอ อาทิ การตกอยู่ในความยากลำบาก เป็นต้น

Abstract

The objectives are to 1) analyze the story of 12 core values of Thais in “Thai Traditional Dress” film

*นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง

***คำสำคัญ (keywords): การเล่าเรื่อง, การสื่อความหมาย, ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ, Plot, Expression, 12 Core Values of Thai

การประชุมวิชาการระดับชาติ เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 8

in honor of His Majesty the King and 2) study the expression of 12 core values of “Thai Traditional Dress” film in honor of His Majesty the King. The research is a qualitative research using textual analysis of 12 “Thai Traditional Dress” films in honor of His Majesty the King about 12 core values of Thais. The research shows that 1) The film plot consists of story line the character face problems or conflicts leading to solutions. The main concept of movie relates with the way of living, value, and norm of the society with the characters reflecting both sides of human nature and 2) The expressions in film means conveying messages through film language to deliver the story through visual and audio composition. It is found that film composition, editing, scene, visual, light and audio dimensions for conveying messages that the characters have to confront such as bad moments etc.

บทนำ

ภาพยนตร์เป็นสื่อสะท้อนภาพ เหตุการณ์ทางสังคม การเมือง ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของสังคมในแต่ละยุคสมัย ภาพยนตร์ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับค่านิยม ความเชื่อ ทักษะ และยังสามารถช่วยขัดเกลาจิตใจของผู้คนในสังคมให้ดำเนินไปตามระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ของสังคมได้

คนในสังคมส่วนใหญ่อาจมองว่า ภาพยนตร์เป็นเพียงสื่อที่ให้ความบันเทิงและช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดในชีวิตประจำวัน แต่ในมุมมองนักวิชาการสาขาภาพยนตร์ มองว่า ภาพยนตร์มีบทบาทหน้าที่มากกว่าการให้ความบันเทิง คือ บทบาทของการเป็นภาพที่สะท้อนความเป็นจริงทางสังคม (reflection of society) ดังนั้น ภาพยนตร์จึงเป็นสื่อที่มีคุณค่าในสังคม (กัจจกร หลุยยะพงศ์, 2548, หน้า 2)

กาญจนา แก้วเทพ (2545, หน้า 34-44) ได้อธิบายการทำหน้าที่ของ “สื่อบันเทิง” ต่อบุคคลและสังคมทั้งนี้ โดยแบ่งเป็น หน้าที่ของการละเล่นที่ให้ความบันเทิงแก่ประชาชนพร้อมทั้งสะท้อนค่านิยมและทัศนคติในสังคม, หน้าที่ครอบงำทางอุดมการณ์หรือถ่ายทอดอุดมการณ์หลักของสังคม, หน้าที่เป็น “หลุมหลบภัยทางจิตใจ” ที่ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด, หน้าที่แบบศาสนาสมัยก่อนที่ช่วยอบรมสั่งสอน ศิลธรรม, หน้าที่สร้างให้เกิดการใฝ่ฝันถึงสิ่งที่ดีงาม (utopia) และหน้าที่ทดแทนอารมณ์ที่ขาดหายไป หรือบรรเทาอาการอันร้ายแรงไว้อารมณ์ในชีวิตจริง ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ภาพยนตร์เป็น “สื่อบันเทิง” ประเภทหนึ่งที่มีอบความสนุกสนานให้กับผู้ชม แต่ในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ถ่ายทอดและสะท้อนแง่มุมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน

งานวิจัยชิ้นนี้สนใจศึกษา การเล่าเรื่องและการสื่อความหมายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ผ่าน ภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิยาม” ของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ โดยได้จัดทำโครงการภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรตินี้ขึ้น เพื่อมีวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน และด้วยการกำหนดค่านิยม 12 ประการ สำหรับคนไทยขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ซึ่งค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ดังกล่าว ประกอบไปด้วย 1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน 3. กตัญญูพ่อแม่สุดหัวใจ 4. มุ่งใฝ่เล่าเรียนเพียรวิชา 5. รักษาวัฒนธรรมประจำชาติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 8

6. ไม่ขาดศีลธรรมศาสนา 7. เรียนรู้วิถีชีวิตของประชา 8. รักษาวินัย กฎหมายไทย 9. ปฏิบัติตามพระราชดำรัส
10. ไม่ขาดพอเพียงเลี้ยงชีพได้ 11. ต้องเข้มแข็งทั้งกายใจ 12. คิดอะไรให้มีส่วนรวม

จากโครงการดังกล่าวนี้ มีการนำเสนอผ่านสื่อภาพยนตร์สั้นที่มีมิติทางการสื่อสารและการสื่อความหมายที่ครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นการเล่าเรื่องด้วย ภาพ แสง สี และเสียง เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้รับชมและเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมที่คนไทยควรปฏิบัติตาม

งานวิจัยฉบับนี้มีความสำคัญในการนำเสนอเทคนิคต่าง ๆ ทางภาพยนตร์ ที่ใช้ผ่านการเล่าเรื่องและการสื่อความหมายเพื่อนำเสนอค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ผ่านภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิคม” ทั้ง 12 เรื่อง ของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่มีการการสะท้อนและการชี้นำสังคม ในแง่การส่งผ่านข้อความจากผู้สร้างไปยังผู้ชมผ่านทางเทคนิคต่าง ๆ ทางภาพยนตร์ ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการสร้างภาพยนตร์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การเล่าเรื่องเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในภาพยนตร์ เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิคม” ของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาการสื่อความหมายเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิคม” ของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ

แนวคิด และทฤษฎี

แนวคิดและทฤษฎี ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ประกอบและแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ เรื่อง การเล่าเรื่องและการสื่อความหมายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ผ่านภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิคม” ของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ประกอบด้วย แนวคิดการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ แนวคิดการสื่อความหมายในภาพยนตร์ และแนวคิดค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาองค์ประกอบด้านการเล่าเรื่องและวิธีการสื่อความหมายในภาพยนตร์ทั้ง 12 เรื่อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเล่าเรื่องและการสื่อความหมายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ผ่านภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิคม” ของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (textual analysis) ในภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิคม” ของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่เข้าฉายในโรงภาพยนตร์ มีทั้งหมด 12 เรื่อง ในช่วงปี พ.ศ. 2557 โดยใช้ แนวคิดการเล่าเรื่อง แนวคิดการสื่อความหมายในภาพยนตร์ และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาพยนตร์ จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. การวิเคราะห์การเล่าเรื่องในภาพยนตร์ ซึ่งประกอบด้วย โครงเรื่อง (plot) ความขัดแย้ง (conflict) ตัวละคร (character) แก่นความคิด (theme)

การประชุมวิชาการระดับชาติ เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 8

มุมมองในการเล่าเรื่อง (point of view) และ 2. การวิเคราะห์การสื่อความหมายในภาพยนตร์ เป็นการวิเคราะห์เทคนิคทางภาพยนตร์ ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านการถ่ายภาพยนตร์ (cinema photography) องค์ประกอบด้านการตัดต่อและลำดับภาพ (editing) องค์ประกอบด้านฉาก (set dressing) องค์ประกอบด้านแสงและเงา (lights and shadows) องค์ประกอบด้านสี (color) และองค์ประกอบด้านเสียง (sound)

ผลการศึกษา

1. การเล่าเรื่องเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิยาม” ของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ซึ่งมีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ คือ 1. โครงเรื่อง (plot) 2. ความขัดแย้ง (conflict) 3. ตัวละคร (character) 4. แก่นความคิด (theme) 5. มุมมองในการเล่าเรื่อง (point of view) โดยข้อสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหา มีดังนี้

1.1 โครงเรื่อง (plot) มีลักษณะเป็นการสะท้อนปัญหาทางสังคม และมีการชี้นำในเรื่องค่านิยม โดยที่ผู้สร้างนั้นต้องการนำเสนอรูปแบบ การเล่าเรื่องในแต่ละประเด็นให้มีความน่าสนใจและแตกต่างจากการเล่าเรื่องในชนบทเดิม ๆ ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ถึงแม้ภาพยนตร์แต่ละเรื่อง จะมีการสร้างสรรค์เรื่องราวให้มีความแปลกใหม่ในส่วนองวิธีการลำดับเหตุการณ์ และความทันสมัยเพียงใด แต่โครงสร้างการเล่าเรื่อง ก็ยังคงมีลักษณะเฉพาะคล้ายเดิมคือ การเริ่มต้นด้วยการเปิดเรื่อง และการพัฒนาเหตุการณ์ โดยจุดสำคัญของเรื่องอยู่ที่ การที่ตัวละครประสบภาวะปัญหา เช่น การต่อสู้เกี่ยวกับความดีและความชั่ว ความเชื่อทางศาสนา การมีอุดมการณ์ และความรักชาติ โดยในตอนจบของเรื่องเป็นการยุติเรื่องราว เป็นต้น

1.2 ความขัดแย้ง (conflict) เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของโครงเรื่องที่สร้างปมปัญหา และการหาหนทางในการแก้ปัญหาคือความขัดแย้ง เช่น ความเป็นปรีภัยต่อกัน หรือความไม่ลงรอยในพฤติกรรม การกระทำ ความคิด สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ 1. ความขัดแย้งระหว่างคนกับคน คือ การที่ตัวละครสองฝ่ายไม่ลงรอยกัน 2. ความขัดแย้งภายในจิตใจ เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในตัวละคร จะมีความสับสน หรือยุ่งยากลำบากใจในการตัดสินใจเพื่อกระทำการบางอย่างที่คิดเอาไว้

1.3 ตัวละคร (character) ในภาพยนตร์ พบว่า ตัวละครมีสองฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายที่เป็นคนดีและฝ่ายที่เป็นคนชั่ว มีลักษณะที่แตกต่างกันทั้งสภาพกายและสภาพจิตใจ เพื่อให้คนดูรับรู้ได้และเอาใจช่วยในพฤติกรรมของตัวละครที่สะท้อน และชี้นำให้เห็นถึงผลของการกระทำที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในประเด็นต่าง ๆ เช่น การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความเชื่อความศรัทธานำพาไปสู่การรอดพ้นจากความทุกข์ และความพอเพียง คือ หนทางสู่ความสุขที่ยั่งยืน

1.4 แก่นความคิด (theme) เป็นประเด็นที่ผู้สร้างต้องการจะสื่อสารออกมา ให้ผู้ชมได้รับรู้และเข้าใจผ่านเรื่องราวที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ เพื่อให้ผู้ชมได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ หรือเป็นบทเรียนตัวอย่าง ให้คนดูได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของความเชื่อ ค่านิยม และคำสั่งสอนที่เป็นบรรทัดฐานของสังคม โดยนำเสนอผ่านแก่นความคิดต่าง ๆ ได้แก่ แก่นความคิดเกี่ยวกับชีวิตมุ่งเสนอเรื่องจริงของชีวิตสะท้อน ความเป็นมนุษย์ ออกมาในด้านดีและชั่ว แก่นความคิดเกี่ยวกับการมุ่งสะท้อนภาพแห่งความเป็นจริงทางสังคมเพื่อการปฏิรูปสังคม เป็นต้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 8

1.5 มุมมองในการเล่าเรื่อง (point of view) เป็นภาพการมองเห็นเหตุการณ์ที่เข้าใจถึงพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นผ่านสายตาของตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง ซึ่งจุดยืนในการเล่าเรื่อง มีความสำคัญต่อการเล่าเรื่อง เพราะจุดยืนจะมีผลต่อความรู้สึกของผู้ชม และมีผลต่อการชักจูงอารมณ์และทำให้คนดูมีลักษณะคล้ายตาม โดยผู้วิจัยพบว่า การเล่าเรื่องในภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิคม” มีลักษณะของการเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ สามารถหยั่งจิตใจของตัวละครทุกตัว สามารถย้ายเหตุการณ์สถานที่ และข้ามพ้นข้อจำกัดด้านเวลา สามารถย้อนอดีต ก้าวไปในอนาคต และสามารถสำรวจความคิดฝันของตัวละครได้อย่างไร้ขอบเขต การเล่าเรื่องชนิดนี้เป็นการเล่าเรื่องที่ภาพยนตร์ใช้บ่อยที่สุดอีกด้วย

2. การสื่อความหมายเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิคม” ของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ

วิธีการถ่ายทอดความหมายระหว่างผู้สร้างภาพยนตร์ ภายใต้เทคนิคการนำเสนอทั้งภาพและเสียงมีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. องค์ประกอบด้านการถ่ายภาพยนตร์ (cinema photography) 2. องค์ประกอบด้านการตัดต่อและลำดับภาพ (editing) 3. องค์ประกอบด้านฉาก (set dressing) 4. องค์ประกอบด้านแสงและเงา (light and shadows) 5. องค์ประกอบด้านสี (color) 6. องค์ประกอบด้านเสียง (sound) ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 องค์ประกอบด้านการถ่ายภาพยนตร์ (cinema photography)

จากการวิเคราะห์เนื้อหา การถ่ายภาพที่พบมากคือ ภาพการแสดงออกทางอารมณ์ และภาพการแสดงความรู้สึกของตัวละคร รวมถึงเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้ชมในการติดตามเรื่องราวโดยการใช้องค์ประกอบด้านการถ่ายภาพยนตร์ เช่น การใช้ขนาดภาพระยะใกล้ เพื่อให้เห็นถึงการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตัวละคร การใช้มุมมองแบบ Bird's Eye View นำเสนอภาวะที่ตัวละครตกอยู่ในชะตากรรมที่ลำบากจนถึงขีดสุดหรือความด้อยต่ำ และการถ่ายภาพมุมต่ำ (low angle) ถ้าต้องการนำเสนอว่า ตัวละครนั้นกำลังเป็นเหมือนเทพเจ้ามีอำนาจเหนือตัวละครอีกฝ่าย มีความน่ากลัว น่าเกรงขามและน่านับถือ

2.2 องค์ประกอบด้านการตัดต่อและลำดับภาพ (editing)

การตัดต่อมุ่งเน้นไปที่จังหวะของการตัดต่อที่สอดคล้องกับการดำเนินเรื่อง รวมถึงการตัดต่อที่มุ่งเน้นไปที่จังหวะของการตัดต่อ เช่น ฉากต่อสู้ ฉากการสู้รบ มักใช้การตัดต่อที่กระชับฉับไว สร้างความตื่นเต้น ลุ้นระทึกแก่ผู้ชม ซึ่งต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ ความต่อเนื่องกันของเรื่องราวอย่างมีเหตุผลระหว่างข้อต่อข้อต่อ

2.3 องค์ประกอบด้านฉาก (set dressing) หรือ Mise-en-Sense

จากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านฉาก ประกอบไปด้วย การใช้ฉาก เช่น การจัดวางตัวละครหรือวัตถุในเฟรมภาพ การจัดฉาก สถานที่ เวลา อุปกรณ์ประกอบฉาก และบรรยากาศของฉาก จะถูกออกแบบให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของการสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายภายในฉาก ดังนี้ 1. ฉากที่มีการสื่อความหมายเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ 2. เพื่อเป็นการเปิดเผยตัวละครและซ่อนเร้นตัวละคร 3. เพื่อนำเสนอถึงภาพตัวแทนของความดีและความชั่ว

2.4 องค์ประกอบด้านแสงและเงา (light and shadows)

องค์ประกอบด้านแสงและเงาถูกใช้เพื่อสื่อความหมาย มักนิยมใช้ การจัดแสงแบบ Low-key คือ การใช้แสงแบบมืด มีแสงสว่างเหลืออยู่ในฉากเพียงเล็กน้อย สามารถเห็นความตัดกันของแสงและเงาตัดกันชัดเจนเพื่อต้องการสื่อความหมายถึงความน่ากลัว ความโศกเศร้า การถูกครอบงำในความชั่วร้าย และมีการสร้างบรรยากาศ

การประชุมวิชาการระดับชาติ เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 8

ให้ตัวละครถูกชักจูงไปในความชั่วร้ายและยังช่วยสร้างบรรยากาศให้คนดูรู้สึกได้ว่า ตัวเองกำลังถูกชักนำเข้าไปในโลกที่น่าหวาดหวั่นและชวนพิศวงอีกด้วย

2.5 องค์ประกอบด้านสี (color)

องค์ประกอบด้านสี ถูกนำมาใช้เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกทั้งตัวละครและการสร้างบรรยากาศภายในเรื่องแล้ว ยังเป็นการนำเสนอให้เห็นว่า ตัวละครหรือเหตุการณ์กำลังดำเนินเข้าสู่สถานการณ์บางอย่าง เข้ามาประกอบลงในภาพเพื่อสื่อความหมาย เช่น การใช้สีจากภายในฉาก เช่น สีที่ทาบผนังห้องสีของผ้าม่าน ตกแต่งห้อง สีของโต๊ะและเก้าอี้ สีของดอกไม้ หรือสีของอุปกรณ์ประกอบฉากต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งสีเครื่องแต่งกายของตัวแสดง

2.6 องค์ประกอบด้านเสียง (sound)

องค์ประกอบด้านเสียงที่มักพบคือ ลักษณะการใช้เสียงดนตรีแบบคล้อยตามเนื้อเรื่องและยังมารวมกับบทสนทนา จึงสามารถช่วยเล่าเรื่องเหตุการณ์ของตัวละครได้เป็นอย่างดี เช่น ใช้บทสนทนา หรือการโต้ตอบกันระหว่างตัวแสดง เป็นการแสดงความคิดเห็น และความรู้สึก ตลอดจนอารมณ์ของตัวแสดง เป็นเสียงพูด นอกจากการใช้ภาษาพูดในการบอกความต้องการของตัวละครแล้ว ยังสะท้อนถึงบุคลิก ตลอดจนนิสัยใจคอของผู้พูด รวมถึงภูมิหลัง การศึกษา ทักษะ เป็นต้น

อภิปรายผล

การเล่าเรื่องเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิยาม” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

เป็นภาพยนตร์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อบอกเล่าเรื่องราวผ่านค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในการถ่ายทอดเรื่องราว ด้วยโครงเรื่องที่มีความแน่นอนที่อาจกล่าวได้ว่า เป็น “รูปแบบ (pattern)” เรื่องราวเริ่มต้นตั้งแต่การเริ่มเรื่อง ไปสู่การพัฒนาเหตุการณ์ โดยมีความขัดแย้งหรือภาวะวิกฤติ ในสภาวะปัญหาจนไปถึงความพยายามของตัวละครที่จะแก้ไขปัญหาและในท้ายที่สุด เรื่องราวก็ถูกนำไปสู่ภาวะคลี่คลายและการยุติของเรื่องราว คือ การสิ้นสุดของเรื่องทั้งหมด การจบ อาจหมายถึง การสูญเสีย อาจจบแบบมีความสุขหรือทิ้งท้ายไว้ให้ขบคิดก็ได้

ถึงแม้ว่าวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิยาม” ที่เกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ทั้ง 12 เรื่องนั้น อาจจะดูซ้ำซาก แต่ผู้สร้างทั้งหลายก็พยายามที่จะสรรค์สร้างความแตกต่างในรายละเอียดเพื่อเรียกร้องความสนใจแก่ผู้ชม เช่น การใช้เทคนิคทางภาพยนตร์ทางภาพและเสียง การสร้างตัวละครกลวิธีในการนำเสนอเพื่อสอดแทรกค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในการสะท้อนและชี้นำสังคมในรูปแบบที่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรบุญย์ ทศนบรรจง (2533) ศึกษาเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์ลักษณะภาพยนตร์ไทยยุคนิยมประเภทวัยรุ่น พบว่า โครงเรื่องส่วนใหญ่แสดงถึงชีวิตของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องใกล้ตัวของวัยรุ่นทั้งสิ้น ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเปิดเรื่องด้วยปมปัญหาซึ่งจะทวีความขัดแย้งขึ้นแล้ว จึงมีการคลี่คลายปมแห่งความขัดแย้ง และจบลงด้วยความสุขในที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 8

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณา เรื่องการเล่าเรื่องและการสื่อความหมายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ผ่านภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิยาม” มีส่วนคล้ายคลึงกันกับ จิรบุณย์ ทศนบรรจง (2533) ในส่วนองค์ประกอบการเล่าเรื่อง ได้แก่ โครงเรื่อง ความขัดแย้ง ตัวละคร และแก่นความคิด ที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาในภาพยนตร์ และพบส่วนที่แตกต่างกัน คือ บริบทของภาพยนตร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งทางผู้วิจัยได้ศึกษาจากโครงการภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ ที่เกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ที่มีการสะท้อนและชี้นำสังคมในเรื่องของ ค่านิยม ความเชื่อ คำสอนที่เป็นบรรทัดฐานทางสังคม

การสื่อความหมายเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิยาม” ของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ

จากผลการวิจัยพบว่า การเล่าเรื่องและการสื่อความหมายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยวรรณ จิตสำราญ (2554) ศึกษาเรื่อง การเล่าเรื่องและสื่อความหมายของภาพยนตร์เอเชียตะวันออกที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการล้างแค้น พบว่า รูปแบบของการสื่อความหมายนั้นมีลักษณะการใช้ภาษาภาพยนตร์เพื่อสื่อความหมายประกอบด้วยภาพและเสียง เช่น การใช้องค์ประกอบการถ่ายภาพยนตร์ มุมกล้อง การเคลื่อนกล้องเพื่อนำเสนอลักษณะของตัวละคร ชะตากรรมของตัวละคร โดยมีการผูกโยงไปสู่แก่นของเรื่องที่ทำให้เห็นถึงการล้างแค้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการเล่าเรื่องและการสื่อความหมายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ผ่านภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิยาม” ของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ พบว่า มีส่วนคล้ายคลึงกันกับงานวิจัยของ ปิยวรรณ จิตสำราญ (2554) ในส่วนของการใช้ภาษาภาพยนตร์ที่ถูกนำมาใช้เพื่อสื่อความหมาย และพบส่วนที่แตกต่างกัน คือ วิธีการนำเสนอรูปแบบในส่วนของการเชื่อมโยงในประเด็นที่ผู้วิจัยนำเสนอภายใต้เทคนิคการนำเสนอทั้งภาพและเสียง โดยจากการวิเคราะห์ พบว่า มีการใช้ความหมายแฝงจากมุมกล้อง การใช้แสงและสีเพื่อสื่อความหมายทางอารมณ์ ในสภาวะต่าง ๆ ที่ตัวละครต้องพบเจอ นอกจากนั้นผู้วิจัยยังพบว่า การใช้สัญลักษณ์ทางเสียงเพื่อสื่อความหมาย ในการสร้างอารมณ์ให้ผู้ที่ได้ฟังรู้สึกคล้อยตามแล้ว เสียงยังสามารถชี้นำผู้ฟัง เพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ หรือใช้บอกเล่าเรื่องเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์สื่อทางภาพยนตร์ ที่ส่งเสริมความรักชาติ รักแผ่นดิน และความสามัคคีของคนในชาติ ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. เพื่อนำผลการวิจัยจากการศึกษา โครงเรื่อง ความขัดแย้ง ตัวละคร แก่นความคิด และมุมมองการเล่าเรื่องในภาพยนตร์มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการเขียนบทภาพยนตร์ ที่มีลักษณะเป็นการสะท้อนปัญหาทางสังคม โดยที่ผู้สร้างนั้นสามารถสร้างเรื่องราวให้มีความแปลกใหม่ในการนำเสนอ เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับผู้ชม และสามารถทำให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

2. เพื่อนำผลการวิจัยจากการศึกษาเรื่อง วิธีการสื่อความหมายในภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ “ชุดไทยนิยาม” มาใช้ในการวิเคราะห์ภาพ แสง สี เสียง ฉาก และการตัดต่อผ่านทางสื่อภาพยนตร์ โดยให้ความสำคัญกับการปรุงแต่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 8

ด้วยเทคนิคภาพยนตร์ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้ชม มักเน้นให้เห็นถึงภาพการแสดงออกทางอารมณ์และภาพการแสดงความรู้สึกผ่านตัวละคร เช่น การแสดงถึงความศรัทธา ความเชื่อ และการแสดงถึงความเลื่อมใสของตัวละคร รวมถึงเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้ชมเพื่อการติดตามเรื่องราว ผ่านค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2545). *สื่อสารมวลชน ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศาลาแดง.
- กัจจกร หลุยยะพงศ์ และสมสุข หินวิมาน. (2551). *ภาพยนตร์ไทยในรอบสามทศวรรษ (พ.ศ. 2520-2547) กรณีศึกษาตระกูลหนังผี หนังรัก และหนังยุคหลังสมัยใหม่*. รายงานการวิจัยสำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย. ม.ป.ท.
- จิรบุญย์ ทศนบรรจง. (2534). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์ลักษณะภาพยนตร์ไทยยุคนิยมประเภทวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยวรรณ จิตสำราญ. (2554). *การเล่าเรื่องและการสื่อความหมายของภาพยนตร์เอเชียตะวันออกที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการล้างแค้น*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bordwell, D. (2001). *Moving picture world and film art: An introduction*. New York: Columbia University Press.
- Giannetti, L. D. (1990). *Flashback: Brief history of film*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Peirce, A. (1839). *Contemporary film theory: Film impression*. London: Routledge.
- Swain, D. V. (1982). *Film scriptwriting jordan hill*. Oxford, UK: Focal Press.